

Dáma v nesnázích, hypotetický projekt SFPC

Alternativní projekt

Tato práce je předložena studijnímu oddělení Global University
jako jeden z požadavků pro klasifikaci v předmětu

MIN1093

Úvod do pastoračního poradenství

Vypracoval

Michael Buban

Odevzdáno dne 1. 11. 2013

Obsah

Zadání seminární práce.....	3
Vyhodnocení a přípravy před začátkem poradenství.....	4
Obecný popis poradenského sezení.....	6
Jiné možné problémy, které je třeba zvážit.....	7
Rozhodnutí, která přivedou poradenské sezení k závěru.....	8
Bibliografie.....	9

Zadání seminární práce

Rozhodl jsem se postupovat podle alternativního zadání projektu. Primární zadání ve studijní příručce pokládám za proveditelné, v mém prostředí však nevděčné. S pastoračním poradenstvím, jak jej popisuje tento kurz, se ve svém kontextu nesetkávám. Alternativní zadání zní takto:

V tomto projektu se přenesete do hypotetické role pastoračního poradce. Imaginární situace zahrnuje následující fakta:

Jsi pastor 135-ti členného sboru, který zastává většinu administrace, návštěv a poradenství. Jediným dalším zaměstnancem sboru je sekretářka, která pracuje čtyři dny týdně. Jakýsi jedinec, který dochází příležitostně (příslušník opačného pohlaví), zavolá a požádá o poradenství. Situace té osoby je následující:

Je rozvedená, vychovává náctileté dítě. Pracuje i odpoledne a večer, aby zajistila rodině příjem. Navštěvuje sbor posledních šest měsíců a v duchovních věcech je nováčkem. Roli v její situaci hrají osobní, finanční a rodinné záležitosti. Klientka nemá poslední dobou dobrý spánek, je deprimovaná. Nedávno vybuchla v hněvu proti dítěti a myslela i na sebevraždu.

Vyhodnocení a přípravy před začátkem poradenství

Ještě před jakýmkoli dalším kontaktem s ženou, která čelí zmíněným problémům v práci a v osobním životě (dále jen „klientka“), se pečlivě a co nejdetailněji seznámím s jejím případem:

1. Rozvedená svobodná matka.
2. Vychovává problémové náctileté dítě.
3. Má finanční těžkosti a náročnou práci.
4. Ačkoli je věřící, je velmi nezkušená v duchovní oblasti.
5. Kvůli zmíněným problémům se potýká s depresí. Ta ji vede k zvýšenému pokušení k hněvu a agresi proti dítěti i proti sobě (nespavost, sebevražedné myšlenky).

Druhým krokem přípravy je volba a rekapitulace poradenské metody. Zde jistě zvolím poradenství zaměřené na řešení (Solution-Focused Pastoral Counseling, dále jen SFPC), jak jej prezentuje ve své stejnojmenné knize Charles A. Kollar. Tato metoda předpokládá, že Bůh má nejen moc vyřešit klientčiny problémy, ale že tak činí již teď, bez ohledu na jakékoli poradenství¹ (srov. 1Ts 2,13). Na prvním setkání s klientkou budeme předpokládat, že její zdánlivě příšerné problémy nevyžadují drastická řešení, jaké by mohla navrhnout moderní psychopatologie². Vynasnažíme se izolovat konkrétní problémy klientčina života a pomocí metody imagineeringu a ostatních složek poradenství zaměřeného na řešení všechny problémy vyřešit.

Třetím krokem přípravy bude revize plánovaného poradenského setkání z hlediska etických vodítek³. Ve vztahu k tomuto případu je zapotřebí držet se zejména těchto:

1. Budu brát ohled na vlastní omezenost. Nebudu se stavět do role Boha, ani slibovat klientce vyřešení problémů mávnutím hůlkou. V rámci SFPC je poradcovým úkolem ukazovat, kudy vede cesta.
2. Budu dbát soudržného a profesionálního přístupu. Klientka nesmí být mým pokusným králíkem. Poradenské sezení bude vycházet z pečlivé přípravy, nikoli z mé aktuální nálady.
3. Zdržím se jakéhokoli dvojakého vztahu s klientkou. Bude proto nezbytné, aby mne na setkání se svobodnou ženou doprovázela má manželka. Pokud to nebude možné, připojí se ke mně má sekretářka.

Čtvrtým krokem bude příprava osnovy poradenského sezení a příprava řídicích otázek. V osnově sezení poskytneme klientce dostatečný prostor pro komunikaci jejích problémů. Budeme pozorně naslouchat. Řídící otázky v SFPC budou vždy směřovat pozornost k budoucnosti bez problému. Pochválíme klientku za to, že se s problémy dokázala vypořádat až do této chvíle. V závěru sezení by měla být jasná vize života bez problému a nejméně jeden dílčí krok vstříc naplnění vize⁴.

Posledním a samozřejmým krokem je výběr místa poradenského sezení. Podle Robinsona by se měl poradce vyvarovat setkání s klientem u sebe doma či v jiných neformálních podmínkách, které snižují produktivitu setkání. Je důležité, aby se klientka na místě setkání cítila pohodlně, v čemž drsná a průmyslově nasvícená místnost nepomůže. Přílišná familiérnost v uspořádání míst k sezení

---

1 Kollar, 21

2 Kollar, 84

3 Kollar, 96

4 Kollar, 141

a příliš útulná atmosféra místnosti může narušit kýžený dojem profesionálního odstupu⁵.

Obecný popis poradenského sezení

Na začátku poradenského sezení vybídne klientku k vlastnímu popisu problému z její perspektivy. Můžeme tak učinit například dotazem „Co Vás k nám přivádí?“, nebo jiným, možná méně otřelým pokynem.

Je nezbytné, abychom během klientčiny promluvy zachovali pozornost. Řečí těla jí můžeme signalizovat, že rozumíme. Klientce nebudeme skákat do řeči. Pouze v případě, že bude hovořit příliš dlouho, budeme rozhovor moderovat některou z motivačních či upřesňujících otázek. Pozorné naslouchání, které klientce věnujeme, je zvláštním druhem pasivní komunikace, jehož cílem je vzbudit v klientce dojem, že je skutečně poslouchána. Nezbytnými složkami pozorného naslouchání je vyjádření soucitu (např. neverbálně, mimicky), udílení pozitivní zpětné vazby („To jste dobrá. Já bych tohle nezvlád!“), projevením zájmu (psaní poznámek z rozhovoru) a především pozvání k řešení problému. Takové pozvání je tvořeno frází: „Co na to říkáte?“, nebo „Co byste udělal vy, pastore?“⁶. Poznámky z rozhovoru by měly zahrnovat tyto oblasti:

1. Popis problému. Co dělá klientce největší starosti?
2. Výjimky z problému. Stalo se v nedávné době něco, co odvrátilo klientčinu depresi? Má její práce či vztah s dítětem i světlé okamžiky?
3. Klientčiny silné stránky. Všimneme si její odhodlanosti, její ochoty řešit problémy, její zodpovědnosti a sebeobětující lásky k dítěti.
4. Návrhy řešení a objasnění cílů. Jak by mohl vypadat klientčin život bez problému? A které dílčí kroky je proto potřeba podniknout?⁷

Po vyjasnění problémů následuje prostor pro poradce a jeho návrh nových perspektiv a kroků k řešení, které vrátí klientku „zpět do hry“. Toto učiníme pomocí otázek, které SFPC používá k dosažení svého cíle.

1. Pokud existuje nedávné zlepšení, obrátíme k němu pozornost a budeme jej analyzovat. Jednoduše: „Co bylo jinak, když bylo líp?“
2. Jestliže nenalzáme nic pozitivního v minulosti, obrátíme pozornost k budoucnosti. Otázka zní: „Jak by Váš život vypadal bez problému?“, nebo lépe: „Představte si, že jste šťastná a já vidím do Vaší domácnosti. Co vidím? Jak to ve Vaší šťastné domácnosti vypadá?“
3. Jestliže klientka není schopná představit si zlepšení, je na místě vyjádřit jí obdiv a pochvalu za to, že svou nepříjemnou situaci zvládala až do této chvíle. Důraz této pochvaly musí ležet na klientčině schopnosti, nikoli na hrůze problému. Obdivujeme klientku, problém nikoli. Naopak, snažíme se odvést od něj pozornost. Ne proto, že bychom jej chtěli schovat pod pokličku, ale proto, že klientce v současnosti brání nalézt řešení. Otázka zní: „Jste dobrá. Jak jste to tak dlouho zvládala?“
4. Pokud až dosud nic nezabralo, pokusíme se problém externalizovat, čili přesně popsat, vysvětlit a oddělit v klientčině vnímání jeho podstatu od ní samotné. Musí být jasné, že problémem je problém, nikoli klientka. Problémem je zde deprese a špatné myšlenky. Tento problém není bytostnou součástí klientky, ani nutným důsledkem její životní situace. Externalizace může klientce pomoci, aby si uvědomila, že i v jejích nesnadných finančních a rodinných podmínkách existuje možnost šťastného života.

---

6 Kollar, 110

7 Robinson, 54

Jiné možné problémy, které je třeba zvážit

Hle, já vás posílám jako ovce mezi vlky; buďte tedy obezřetní jako hadi a bezelstní jako holubice.
Matouš 10,16

Historie učí ty, kdo jsou postaveni ve službě v Církvi, nejvyšší opatrnosti před nástrahami, které chtějí hledat příležitost k poškození Božího díla v lásce, obětavosti a nepokrytosti dělníků. V první části jsem rozhodl, že se první schůzky s klientkou zúčastním za doprovodu své ženy nebo sekretářky, a to na neutrální půdě pohodlného, avšak dostatečně formálního prostředí. Poradce i církev musí mít podobné pojistky v oblasti finanční a jiné hmotné podpory.

S ohledem na limity pastoračního poradenství musíme podle mého názoru připustit, že klientka může opravdu trpět vážnou duševní chorobou. A jelikož není pokusným králíkem, nýbrž dítětem Božím, musíme učinit i v takovém případě vše pro to, aby se jí dostalo náležité pomoci.

Je rovněž možné, že klientka prochází duchovním útlakem. Její myšlenky na sebevraždu jsou v těchto úvahách obzvláště alarmující. Nedílnou součástí poradenského sezení proto bude úvodní a závěrečná modlitba.

Jestliže klientka odmítne biblické vedení, nebo pokud se ukáže, že nejsme schopni najít společnou řeč kvůli přílišným kulturním či sociálním rozdílům, bude možná vhodné zcela ukončit poradenský proces, nebo klientku přesměrovat k jinému poradci⁸.

Pokud uvidíme, že závažným činitelem problému je klientčina hmotná nouze, nemůžeme být vůči tomuto slepí. V našem 135ti členném sboru jistě nebude chybět charita, ani někdo s informací o nabídce lepší práce.

Rozhodnutí, která přivedou poradenské sezení k závěru

Jak jsem již napsal, v závěru sezení by měla být klientce jasná vize života bez problému. Měl by být objasněn klientčin cíl a jasné by měly být i dílčí kroky, jenž k cíli povedou.

V obecném popisu poradenského sezení jsme navrhli přidržet se Kollarových kroků, které by měly vrátit klientku „zpět do hry“. Každý ze zmíněných kroků může vést vstříc vyjasnění klientčina konkrétního cíle:

1. Došlo-li v minulosti k výjimce z problému, pak je cílem tuto výjimku zopakovat napodobením jejích okolností a příčin.
2. Má-li klientka jasnou představu o budoucnosti bez problému, může tuto představu postupně naplňovat. Řekne si například: „V budoucnosti bez problémů trávím více času s dítětem, jsem laskavější, mám více přátel, lépe spím, práce mne baví.“ Toto jsou nikoli sny, ale konkrétní cíle, na nichž je možné zapracovat nalezením času pro dítě, uvědomělým vyjadřováním laskavosti, hledáním přátel na pravidelných církevních setkáních, modlitbou a fyzickou aktivitou a změnou práce nebo pozitivním přístupem k práci stávající.
3. U každého konkrétního cíle můžeme klientku požádat o zhodnocení jeho náročnosti a dosavadního postupu v jeho naplnění. Ptáme se: „Co si myslíš, že se v tomtolepší? Jak si myslíš, že se posuneš?“, nebo „Vyjádři na stupnici 1 až 10 svou aktuální polohu v naplnění tohoto cíle.“ Odpovědi na tyto otázky mohou být nesmírně užitečné při následujícím sezení⁹.

Bibliografie

KOLLAR, Charles Allen. *Solution-focused pastoral counseling: an effective short-term approach for getting people back on track*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, c1997, 223 p. ISBN 03-102-1346-0.

ROBINSON, Jimmy A. *Introduction to Pastoral Counseling*. 1st. Springfield, MO: Global University, 2005. ISBN 978-0-7617-0985-5.

Biblické pasáže jsou citovány z Českého ekumenického překladu.